

T.B.M.M.
HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ
Grup Başkanlığı

Sayı : 19067
Tarih : 07.06.2022

Türkiye Büyük Millet Meclisi -
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanlığı
Tarih: 08/06/2022 11:17
Sayı: E-120.10-1028716

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye, Birleşmiş Milletler İşkence ve Diğer Zalimane, İnsanlık Dışı veya Küçültücü Muamele ve Cezaya Karşı Sözleşmesini 25 Ocak 1988 tarihinde imzalamıştır. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin işkence yasağı başlığı altında 3. Maddesine göre, hiç kimse işkenceye veya insanlık dışı ya da aşağılayıcı muamele veya cezaya tabi tutulamaz. Anayasanın 17. Maddesinde ise kimseye işkence ve eziyet yapılamayacağı; insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamayacağı hükmü bulunmaktadır. Uluslararası sözleşmelere, anayasaya ve yasalara rağmen, kamu görevlileri tarafından uygulanan işkence ve kötü muamele artarak devam etmektedir. Türkiye İnsan Hakları Vakfı (TİHV) tarafından hazırlanan 2021 Yılı Tedavi ve Rehabilitasyon Merkezleri Raporunun verileri de işkencenin boyutlarını ortaya koymaktadır. Türkiye'de yaşanan işkence ve kötü muamelenin araştırılması, bu suçların işlenmesinin engellenmesi ve işkence suçu işleyen görevlilerin etkin bir şekilde yargılanmalarının sağlanması amacıyla Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 104'üncü ve 105 inci maddeleri uyarınca Meclis Araştırması açılmasını arz ederim.

Murat ÇEPNİ

İzmir Milletvekili

GEREKÇE

Türkiye İnsan Hakları Vakfı (TİHV) tarafından hazırlanan 2021 Yılı Tedavi ve Rehabilitasyon Merkezleri Raporu yayınlanmıştır. Türkiye’de işkencenin boyutunu gözler önüne seren rapora göre, 2021 yılında kendisi veya bir yakını işkence ve diğer kötü muamele gördüğü için 984 kişi TİHV İstanbul, Van, Diyarbakır, İzmir, Ankara Temsilciliklerine ve Cizre Referans Merkezi’ne başvurmuştur. Başvurulardan 915 kişi kendisi işkence ve diğer kötü muamele gördüğü için, 57 kişi ise bir yakını işkence gördüğü için başvuruda bulunmuştur. Bu rakam Vakfın kuruluşundan bu yana yıl içinde işkence nedeniyle yapılan en yüksek başvuru sayısına tekabül etmektedir.

Rapora göre;

Başvuranların 616’sı 2021 yılı içinde, 211’i ise 2016-2020 yılları arasında işkence gördüğünü belirtmiştir.

Gözaltı sürecinde işkenceye maruz kalan 10 başvurucudan 7’si açık alanda veya toplumsal gösterilerde, 10 başvurucudan 4’ü araç içinde yine 10 başvurucudan 4’ü ise emniyet müdürlüklerinde işkenceye maruz kalmıştır.

2021 yılında işkence nedeniyle tedavi merkezlerine başvuran kişilerin en küçüğü 5 yaşında, en büyüğü 76 yaşındadır. Başvuranların yarısından fazlasını 30 yaş ve altı kişiler oluşturmaktadır.

Boğaziçi Üniversitesi öğrencilerinin atanmış rektörü protestolarıyla başlayan süreçte gözaltılar, ihlaller ve LGBTİ+ karşıtı nefret kampanyaları tüm yıla yayılmıştır.

İstanbul Sözleşmesi’nin iptali sonrası kadınlara yönelik ihlallerde de artış görülmeye başlanmıştır.

2021 yılında 56 çocuk Türkiye’de işkence gördüğü için başvurmuştur. Çocukların 17’si 2021 yılında işkence görmüştür. 12 çocuk ev baskınlarında, 11 çocuk kayıt dışı gözaltılarda, 4 çocuk resmi gözaltılarda, 2 çocuk hapisanede, 1 çocuk ise mülteci toplama merkezinde işkenceye maruz kaldığını belirtmiştir.

İşkence nedeniyle TİHV’e başvuranlar içinde Güneydoğu Anadolu ve Doğu Anadolu Bölgesi doğumluların oranı yüzde 63,7 dir.

Başvuruların yüzde 89,9’u siyasi düşünce, kimlik veya eylemleri nedeniyle gözaltına alındıklarını belirtmişlerdir.

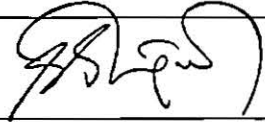
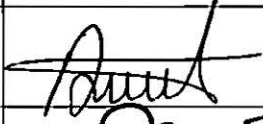
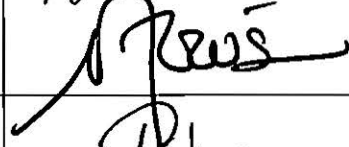
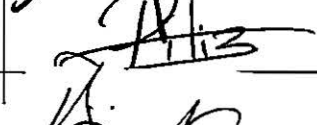
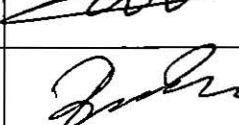
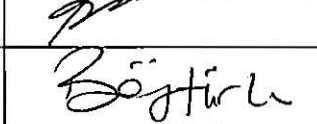
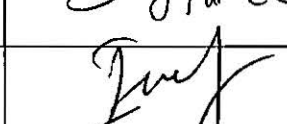
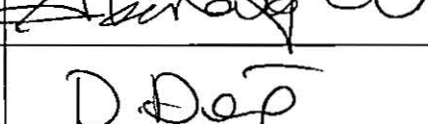
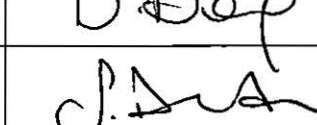
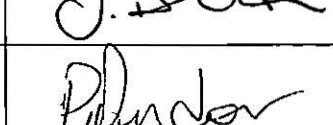
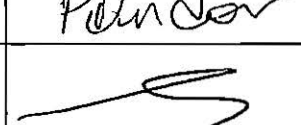
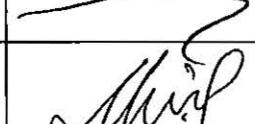
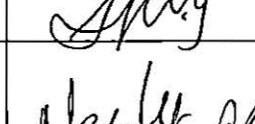
2021 yılı içinde en çok işkence olayının yaşandığı tespit edilen resmi gözetli merkezi İstanbul ve Van Emniyet Müdürlükleri olmuştur.

Başvurucuların önemli kısmının birden çok işkence yöntemine maruz kaldıkları görülmüştür. 10 başvurucudan 8'inin hakaret ve aşağılamaya, 10 kişiden 7'sinin fiziksel müdahaleye maruz kaldığı belirlenirken, 10 kişiden 5'i de cinsel işkence gördüğünü ifade etmiştir. 10 başvurucudan en az 9'unda travma sonrası stres belirtileri görülmüştür. 14 başvurucunun tedavi sürecinde cerrahi müdahaleye gereksinim duyduğu tespit edilmiştir.

Ayrıca, raporda, gözetli alınanların tıbbi değerlendirme sürecinde temel uluslararası düzenlemeler, İşkence ve Diğer Zalimane, İnsanlık Dışı, Aşağılayıcı Muamele veya Cezaların Etkili Biçimde Soruşturulması ve Belgelendirilmesi için El Kılavuzu (İstanbul Protokolü) ilkeleri ve ulusal düzenlemelerin yanı sıra tıp mesleğinin etik ve mesleki standartlarının dikkate alınmadığı açıklanmıştır.

İşkence suçu; sistematik ve belli bir sürece yayılan fiillerle kamu görevlisinin bir kişiye karşı insan onuruyla bağdaşmayan ve bedensel veya ruhsal yönden acı çekmesine, algılama veya irade yeteneğinin etkilenmesine, aşağılanmasına yol açacak davranışlar sergilemesi ile oluşmaktadır. İşkence ve kötü muamelenin engellenmesi insan onurunun korunması 10 Aralık 1984 tarihinde kabul edilen, Birleşmiş Milletler İşkence ve Diğer Zalimane, İnsanlık Dışı veya Küçültücü Muamele ve Cezaya Karşı Sözleşme, 26 Haziran 1987 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Taraf Devletlerin uyması gereken yükümlülükleri belirten sözleşmeyi Türkiye 25 Ocak 1988 tarihinde imzalamıştır.

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin işkence yasağı başlığı altında 3. Maddesine göre, hiç kimse işkenceye veya insanlık dışı ya da aşağılayıcı muamele veya cezaya tabi tutulamaz. Anayasanın 17. Maddesinde ise "Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz." Hükmü bulunmaktadır. Türk Ceza Kanunu'nun 94. Maddesi ile, bir kişiye karşı insan onuruyla bağdaşmayan ve bedensel veya ruhsal yönden acı çekmesine, algılama veya irade yeteneğinin etkilenmesine, aşağılanmasına yol açacak davranışları gerçekleştiren kamu görevlisi hakkında verilecek hapis cezalarını düzenlemektedir. Uluslararası sözleşmeler, anayasa ve yasalara rağmen, kamu görevlileri tarafından uygulanan işkence ve kötü muamele artarak devam etmektedir. Türkiye'de yaşanan işkence, kötü muamele ve hak ihlallerinin araştırılması, bu suçların işlenmesinin engellenmesi ve işkence suçu işleyen görevlilerin etkin bir şekilde yargılanmalarının sağlanması amacıyla bir Meclis araştırması açılmalıdır.

1	MAHMUT TOĞRUL	GAZİANTEP	
3	AYŞE SÜRÜCÜ	ŞANLIURFA	
4	MEHMET RUŞTU TIRYAKI	BATMAN	
5	FİLİZ KERESTECİOĞLU	ANKARA	
6	ABDULLAH KOC	AĞRI	
7	GARO PAYLAN	DİYARBAKIR	
8	RIDVAN TURAN	MERSİN	
9	BERDAN ÖZTÜRK	AĞRI	
10	OYA ERSOY	İSTANBUL	
11	ALİ KENANOĞLU	İSTANBUL	
12	DERSİM DAĞ	DİYARBAKIR	
13	SAİT DEDE	HAKKARİ	
14	PERO DUNDAR	MARDİN	
15	SIDIK TAŞ	SİİRT	
16	HÜSEYİN KAÇMAZ	ŞIRNAK	
17	NECDET İPEKYÜZ	BATMAN	
18	MUAZZEZ ORHAN IŞIK	VAN	
19	ZÜLEYHA GÜLÜM	İSTANBUL	
20	TAYİP TEMEL	VAN	